

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.142/2018/4. szám

A Debreceni Ítéltábla az Ábrahám Dániel Ügyvédi Iroda (címe, ügyintéző: dr. Ábrahám Dániel ügyvéd) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek - az Országos Bírósági Hivatal Jogi Képviseleti Osztálya (címe, ügyintéző: B-né dr. V. H. OBH-ba beosztott bírónő) által képviselt Nyíregyházi Törvényszék (címe) alperessel szemben személyiségi jog megsértése miatt indított perében a Miskolci Törvényszék 13.P.20.832/2017/25. számú ítélete ellen a felperes 26. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Megállapítja, hogy 200 000 (kétszázezer) forint le nem rótt fellebbezési illetéket az állam visel.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felperessel szemben különösen nagy értékre elkövetett sikkasztás és más bűncselekmények miatt büntetőeljárás van folyamatban a Nyíregyházi Járásbíróságon 26.B.805/2014. számon. A felperes 2013. augusztus 17-től 19-ig őrizetben, majd 2013. augusztus 19-től 2014. december 10-ig előzetes letartóztatásban volt. 2014. december 10. napja óta házi őrizetben van.

A felperesnek már ezen kényszerintézkedéseket megelőzően cukorbetegsége, magas vérzsírszintje, súlyosan magas vérnyomásbetegsége (és ezek szövődményei), hormontermelő mellékpajzsmirigy-tumora, jóindulatú epehólyag-daganata és vesekövessége állt fenn.

A Nyíregyházi Járásbíróság által kirendelt **dr. V. A.** eseti orvosszakértő azt állapította meg a 2016. március 16. napján kelt szakvéleményében, hogy a felperes betegségei rosszabbodtak. A szakvéleményben foglaltak szerint a felperes a mellékpajzsmirigy-daganat mielőbbi műtéti eltávolítására, majd sürgős kórházi beállításra, illetőleg utókezelésre és a továbbiakban is szoros ellenőrzésre szorul, mind hormonális tekintetben, mind a magas vérnyomás-, cukor- és vesebetegség gyógyszeres kezelésének vonatkozásában, gyakori, naponta történő ellenőrzéssel. Az orvosszakértő véleménye

szerint „mindezek a lakhelyelhagyási tilalom feloldása nélkül megoldhatatlanok”.

A Nyíregyházi Járásbíróság a felperes valamennyi kérelme esetében engedélyt adott a felperesnek, hogy gyógykezelésére a házi őrizet alatt sor kerüljön.

A felperes 2016. június 21. napján a házi őrizet megszüntetését kérte, hivatkozva egészségi állapotának romlására, amely állandó szakorvosi ellátást igényel. A Nyíregyházi Járásbíróság a 26.B.805/2014/152. szám alatt meghozott végzésével elutasította a kérelmet. A végzés indokolása szerint a felperes gyógyszeres kezelése megoldható a házi őrizet fenntartása mellett is, illetve a részleges feloldás mellett nincs akadálya kórházi kezelésnek, esetlegesen műtéti beavatkozásnak sem. Ahogy az eljárás során eddig, ezt követően is a bíróság haladéktalanul elbírálja, amennyiben a házi őrizet részleges feloldására van szükség, így nincs akadálya a felperes gyógykezelésének. Ugyanakkor a külföldi állampolgár felperes 5-től 10 évig terjedő szabadságvesztés büntetéssel fenyegetett büntetőügyében továbbra is szükséges a házi őrizet további fenntartása, mozgásának nyomkövető technikai eszközzel történő ellenőrzése.

A felperes fellebbezése folytán eljáró alperes mint másodfokú bíróság a 2.Beüf.520/2016/2. számú végzésével a Nyíregyházi Járásbíróság végzését helybenhagyta. A másodfokú végzés indokolása szerint a vád tárgyává tett bűncselekmények kiemelkedő tárgyi súlyára, büntető törvényi fenyegetettségére és arra is figyelemmel, hogy a felperes mint vádlott hatóság elé állítására csak nemzetközi elfogatóparancs kibocsátásának eredményeként kerülhetett sor, változatlanul fennáll a szökés, elrejtőzés veszélye, alappal lehet következtetni arra, hogy az eljárási cselekményeknél való jelenléte csak a kényszerintézkedés alkalmazásával biztosítható, melyeknek megszüntetését a vádlott egészségi állapotának romlása nem indokolja. A végzés indokolása szerint továbbá a fellebbezésben foglaltaktól eltérően a bíróság nem orvosszakértői szakkérdésben foglalt állást, amikor a szakértő véleményével ellentétben azt állapította meg, hogy a vádlott gyógykezelése a házi őrizet fenntartása mellett is megoldható. Kétségtelen, hogy a felperes egészségi állapotának felmérése orvosi szakkérdés, az igazságügyi orvosszakértő szakértelme ugyanakkor arra nem terjedt ki, hogy a házi őrizet vagy lakhelyelhagyási tilalom fenntartása a gyógykezelésnek akadálya-e. Ennek eldöntéséhez ugyanis a kényszerintézkedés természetének, illetőleg a kijelölt lakás elhagyása feltételeinek ismerete szükséges, ami nem orvosszakértői kérdés. Mivel a házi őrizet elrendeléséről szóló határozat értelmében a felperes a kijelölt lakást gyógykezelés céljából elhagyhatja, a kényszerintézkedés a gyógykezelésének nem lehet akadálya.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes megsértette a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:43. §-ának a) pontját, és a 2:52. §-ának (1) bekezdése szerint az alperest 2 500 000 Ft sérelemdíj és annak 2016. szeptember 2-től számított kamatai és perköltsége megfizetésére kérte kötelezni. Hivatkozása szerint már meglévő betegségei tovább romlottak a kényszerintézkedések során, ez a romlás pedig a házi őrizet megszüntetésével megelőzhető lett volna.

Az alperes a kereset elutasítását kérte, egyebek mellett arra hivatkozással, hogy a szükséges orvosi kezelések elvégezhetőek a házi őrizet fenntartása mellett is, a felperes részvételének engedélyezésével, ezért az alperes nem sértette meg a felperes személyiségi jogait.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 000 Ft perköltséget, és megállapította, hogy egyéb költségeiket a felek maguk viselik. Megállapította, hogy a le nem rótt 150 000 Ft kereseti illeték az állam terhén marad.

Határozatának indokolása szerint a perben nem volt vitás, hogy anyagi- és eljárásjogi szempontból nem volt jogszabálysértő a Nyíregyházi Járásbíróság és az alperes határozata, hanem az képezte a felperes hivatkozását, hogy azzal, hogy a döntés során nem vizsgálták kellő részletességgel az egészségügyi állapotát és nem vették figyelembe személyi körülményeit, megfosztották attól a jogtól, hogy hatékonyabban gyógyuljon a már meglévő megbetegedéséből, és állapota rosszabbodott is a kényszerintézkedés ideje alatt. A Ptk. általános jelleggel védi a személyiségi jogokat és vélelmet állít fel arra nézve, hogy a mások személyiségi jogainak bármilyen megsértése vagy korlátozása jogellenes magatartás, amelynek ellenkezőjét a sértő félnek kell bizonyítania. Vannak azonban olyan körülmények, amelyek fennállása esetén a jogellenesség kizárt, így akkor, ha kifejezett jogszabályi engedély alapján lépi át valaki az oltalmazott magánautonómia egyébként védett határait. Az ilyen jogszabálynak meg kell felelnie a jogállamiság által megkívánt alkotmányossági követelményeknek (célszerűség, alkalmasság, arányosság stb. ...).

Az objektív jogkövetkezmények igénybevételére van lehetőség, ha van személyiségi jogsértés, továbbá, ha a sérelem és a jogsértő magatartás között okozati összefüggés áll fenn. E szankciók alkalmazhatósága szempontjából nincs jelentősége, hogy a jogsértő személy felróhatóan járt-e el, vagy hogy egyéb módon ki tudja-e menteni magát.

A felperessel szemben súlyos bűncselekmények elkövetése miatt van folyamatban büntetőeljárás. A büntetőeljárás során eljáró bíróságnak a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényben (a továbbiakban: Be.) meghatározott joga van arra, hogy a vádlott személyi szabadságát korlátozó kényszerintézkedést alkalmazzon.

A Be. 138. §-ának (1) bekezdése szerint a házi őrizet a terhelt mozgási szabadságát és a tartózkodási helye szabad megválasztásának jogát korlátozza. Házi őrizet elrendelése esetén a bíróság által kijelölt lakást és az ahhoz tartozó bekerített helyet a terhelt csak a bíróság határozatában meghatározott célból, különösen a mindennapi élet szokásos szükségleteinek biztosítása vagy gyógykezelés céljából az ott írt időben és távolságra (úti célra) hagyhatja el.

A bíróságok határozatuk meghozatala alkalmával számot adtak arról, hogy a felperes szakértői véleménnyel igazolt egészségi állapota ellenére miért indokolt a házi őrizet fenntartása, értékelték tehát a határozat meghozatala során a felperes személyes körülményeit, egészségi állapotát is, és ezen körülmények mérlegelését követően hozták meg a döntésüket. Az eljáró bíróságok kirívóan okszerűtlen mérlegelést vagy kirívóan súlyos jogértelmezési hibát sem követtek el, sőt, a felperes által is elismerten a büntetőbíróságok a Be. rendelkezései alapján, anyagi- és eljárási jogszabálysértés nélkül hozták meg döntésüket.

A Nyíregyházi Járásbíróság lehetővé tette (és jelenleg is teszi), hogy a felperes a gyógykezelése céljából elhagyja a házi őrizet végrehajtásának helyéül szolgáló lakását, minden egyes ilyen kérelmet teljesített. A bíróság folyamatosan lehetővé teszi a felperes gyógykezelését, műtéti beavatkozás elvégzésére is sor került, és a felperes sem

hivatkozott olyan kérelemre, melyet gyógyulása érdekében ne engedélyezett volna a bíróság, amelyek azt igazolják, hogy a felperes egészségügyi ellátásának egyáltalán nincs akadálya. Ezért jogsértésre sem került sor, jogellenes magatartás hiányában pedig nincs személyiségi jogsértés.

Jogellenes magatartás hiányában a felperes indítványától eltérően a perben szükségtelen volt orvosszakértői bizonyítást folytatni. A büntetőbíróságok eljárása megfelelt az Alaptörvény Szabadság és Felelősség része I. és IV. cikkeiben foglalt elveknek is, tehát ha a felperes szakértői véleménnyel bizonyította volna a per során, hogy a házi őrizet fenntartása a gyógyulás lehetőségét megnehezítette, ezáltal sérülhetett az egészséghez fűződő személyiségi joga, az állam büntetőhatalmának érvényesítése érdekében, törvény alapján (Be.) az alperes által meghozott határozattal ezen alapjog korlátozható volt.

Az elsőfokú bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi Pp.) 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte a pereszt a felperes 15 000 Ft összegű útiköltségének megfizetésére. A költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján állapította meg, hogy a felperes teljes személyes költségmentessége miatt le nem rótt illeték az állam terhére marad.

A felperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását kérte akként, hogy az ítélet táblája adjon helyt a keresetnek és állapítsa meg, hogy az alperes megsértette a Ptk. 2:43. §-ának a) pontját, továbbá a 2:52. §-ának (1) bekezdése szerint kötelezze az alperest 2 500 000 Ft sérelemdíj és annak 2016. szeptember 2. napjától számított kamatának megfizetésére. Másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte.

A fellebbezés indokai szerint az elsőfokú bíróság az ügy előzményeit mint tényállást megfelelően rögzítette, azonban abból téves és iratellenes következtetést vont le. Előre bocsájtván, hogy a jelen eljárásnak nem lehet célja a kényszerintézkedés felülvizsgálata, azt hangsúlyozta, hogy a Be. alapján szabályosnak tartotta az alperes döntését, de csupán a jogi forma szerint, tartalmilag ugyanis a döntés jogszabálysértő és a személyiségi jogi sérelmére megalapozó. Fenntartotta, hogy az egészséghez fűződő személyiségi jogainak védelme ütközött az állam büntetőeljárás lefolytatásához fűződő érdekével és jogával, illetőleg ennek biztosíthatóságával. Formailag nem érheti kifogás a kényszerintézkedés elrendelését és fenntartását, azonban tartalmilag már megkérdőjelezhető, hogy az egyediesítés szempontjai nem érhetők tetten. Az elsőfokú bíróság sem fejtette ki, hogy miként került sor a személyi körülményeinek mérlegelésére, viszont épp az alperesi határozat indokolása rögzíti, hogy elméletben a büntetőeljárás során mikor történt volna meg ez az egyediesítés, hiszen azt az alperes is érzékelte, hogy a házi őrizet szakértői vélemény ellenében való fenntartását valahogyan indokolnia kell.

E tekintetben idézte a másodfokú alperesi határozat azon részét, amely szerint „kétségtelen ugyan, hogy a vádlott egészségügyi állapotának felmérése orvosi szakkérdés, az igazságügyi orvosszakértő szakértelme ugyanakkor nem terjed ki, hogy a házi őrizet vagy a lakhelyelhagyási tilalom fenntartása a gyógykezelésnek akadálya-e. Ennek eldöntéséhez ugyanis a kényszerintézkedés természetének, illetve a kijelölt lakás elhagyása feltételeinek ismerete szükséges, ami nem orvosszakértői kérdés.” A felperes álláspontja szerint ennek ismeretében az elsőfokú bíróságnak azt kellett volna vizsgálnia,

hogy a személyi körülmények feltárása során az alperes valóban figyelembe vette-e a kényszerintézkedés természetét, a kijelölt lakás elhagyásának feltételeit, különösen a betegségének tükrében. Az egyediesítés hiánya, vagyis a személyi körülményei feltárásának hiánya épp e hiányosságból fakadt, amelyet aztán az elsőfokú bíróság sem ismert fel annak ellenére, hogy az alperes határozata rendelkezésre állt. E körben tartotta az elsőfokú ítéletet iratellenesnek.

Az alperes valójában a saját határozatában megfogalmazott feltételeket nem teljesítette, amikor elsősorban a házi őrizet jellegéből fakadó, gyulladását hátráltató körülményeket nem vizsgálta. E vizsgálat elmaradása a rendelkezésre álló orvosi dokumentáció mellett további szakértői bizonyítás nélkül is megalapozza a felperes kérelmét, hiszen a kényszerintézkedést a személyi körülményeinek feltárása (például: környezettanulmány készítése) nélkül tartották fenn. Az elsőfokú bíróság pedig abban tévedett, hogy készpénznek vette az alperes személyi körülmények feltárásával kapcsolatos hivatkozását, de azt nem ellenőrizte, hogy ez konkrétan miben nyilvánult meg. Az elsőfokú bíróságot az is megtéveszthette, hogy a gyógykezelés érdekében a házi őrizet biztosítására szolgáló lakását elhagyhatja. Utóbbi viszont csak a második kritérium körében vizsgálható: a kijelölt lakás elhagyásának feltételei körében.

Az ítélet hatályon kívül helyezésének indokaként azt adta elő, hogy amennyiben annak bizonyítása szükséges, hogy a kényszerintézkedés természete (a napi 22 órás szobafogság) hátrányosan befolyásolja a gyulladását, úgy ennek megítélése a másodfokú eljárás kereteit meghaladó szakértői bizonyításra tartozik.

Az alperes ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte, annak helyes indokainál fogva. Fenntartotta, hogy a jogszabályoknak, a rendelkezésre álló adatoknak és a szakvéleménynek a figyelembe vételével hozta meg határozatát, a felperes betegsége, illetve a szükséges orvosi kezelés pedig önmagában nem szolgálnak alapul a személyes szabadságot korlátozó kényszerintézkedés megszüntetéséhez. Kiemelte, hogy a büntetőügyben eljáró bíróság a felperes kérelmére a gyógykezelése céljából minden esetben engedélyezte a házi őrizet végrehajtására kijelölt lakás elhagyását. Ha pedig a lakás szűkös körülményei nem megfelelőek a gyulladásához, a felperes nincs elzárva attól, hogy másik, megfelelőbb lakás kijelölését kérje a bíróságtól.

A fellebbezés megalapozatlan.

Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, és abból az irányadó jogszabályok alkalmazásával megfelelő következtetésre jutott. Az ítélet tábla az elsőfokú ítélet indokolásában foglaltakkal túlnyomórészt egyetértett, amelyet - különös tekintettel a fellebbezésben foglaltakra - az alábbiakkal egészít ki:

A felperes alaptalanul sérelmezte a fellebbezésben, hogy nem vették figyelembe személyi körülményeit a kényszerintézkedés fenntartása során, azaz értelmezése szerint a büntetőeljárás lefolytatásához fűződő érdek és az ő egészségéhez fűződő joga között feszülő ellentét feloldásánál.

Szükséges azonban annak hangsúlyozása és az elsőfokú ítélet indokolásának helyesbítése is (6. oldal 3. bekezdés), hogy az egészséghez fűződő jog a büntetőeljárás során sem korlátozható, hanem ezen személyiségi jog csak a büntetőeljárás és a büntetés-végrehajtás szabályai szerint érvényesíthető. A Be. fent idézett 138. §-ának (1)

bekezdése szerint a házi őrizet a mozgási szabadságot és a tartózkodási hely szabad megválasztásának jogát korlátozza, amely ugyanakkor különösen gyógykezelés céljából oldható fel, azaz egészséghez való jog gyakorlása érdekében.

Akkor lehet szó jogsértésről, ha a kényszerintézkedés a terhelt személyisége elleni támadásként, kifejezetten az egészséghez fűződő jogot korlátozza. Bírósági jogkörben történt jogsértést ugyanis csak a kirívóan súlyos jogértelmezési és jogalkalmazási tévedés alapozhat meg.

Ettől eltérően az elsőfokú bíróság által helytállóan felhívottak szerint a büntetőeljárása során számot adtak a kényszerintézkedés fenntartásának okáról.

Az elsőfokú ítéletben rögzítetteket kiegészítve fontos körülmény, hogy a külföldi felperes hatóság elé állítására nem vitásan nemzetközi elfogatóparancs kibocsátásának eredményeként kerülhetett sor (2.Beüf.520/2016/2. számú alperesi határozat 2. oldal), a jogerős alperesi határozat szerint pedig változatlanul fennáll a szökés, elrejtőzés veszélye, alappal lehet következtetni arra, hogy a felperes eljárási cselekményeknél való jelenléte csak a kényszerintézkedés alkalmazásával biztosítható, melynek megszüntetését a vádlott egészségi állapotának romlása nem indokolja.

A felperes megalapozatlanul róta az elsőfokú ítélet és a jogerős alperesi határozat terhére, hogy ellentét áll fenn az alperesi határozat és az egészségi állapotát kompetens módon feltáró szakvélemény között.

Az alperes (illetve első fokon a Nyíregyházi Járásbíróság) nem szakvélemény ellenében és nem a felperes egészségi állapotának figyelmen kívül hagyásával határozott szakkérdésről, hanem azt rögzítette, hogy **dr. V. A.** eseti szakértő laikusként és nem a házi őrizet egyediesítésére vonatkozó szabályokat ismerő személyként foglalt állást a 2016. március 16. napján kelt szakvélemény azon kitételével, amely szerint a „lakhelyelhagyási tilalom feloldása nélkül megoldhatatlan” az alperes gyógykezelése.

Az pedig a felperes részről sem volt vitás, hogy az alperes - a felperes által az elsőfokú eljárás során becsatolt iratok szerint - valamennyi esetben lehetővé tette a felperes számára a gyógykezelésen történő részvételt, arra pedig a felperes sem hivatkozott, hogy a több szabad levegőn történő tartózkodás kifejezetten a gyógykezelés részét képezné.

A fellebbezésben foglaltaktól eltérően továbbá a felperes kifejezetten akként nyilatkozott az elsőfokú eljárás során (25. sorszámú jegyzőkönyv 1. oldal), hogy a büntetőbíróság a határozatával nem sértett eljárási- és anyagi jogszabályokat.

A fenti kiegészítések és helyesbítések mellett az elsőfokú bíróság minden vonatkozásban helytállóan jutott arra a megállapításra, hogy az alperes a házi őrizet fenntartása illetve megszüntetése körében értékelendő szempontok (nemzetközi elfogatóparancs alapján előállított külföldi terhelt, aki egészségi állapotának romlására tekintettel rendszeres orvosi kezelésre szorul, amelyet számára a büntetőbíróság minden kérelme esetén lehetővé tesz) mérlegelése során jogértelmezési és jogalkalmazási hibát (különösen nem kirívóan súlyos hibát) nem vétett, így jogsértést sem követett el a felperes terhére, ezért sem a Ptk. 2:51. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján a jogsértés megtörténte megállapításának, sem a 2:52. §-ának (1) bekezdése alapján sérelemdíj megítélésének nem volt helye.

Pp. 253.

Az orosz nyelvű fordítás bíróság általi elkészíttetésére az 1952. évi Pp. 97. §-a alapján nem volt lehetőség felperes kérelme ellenére még a költségén sem, mert a felperes a per vitelére ügyvédet hatalmazott meg, így a bírósági iratokat is neki kellett és kell kézbesíteni. Annak nincs akadálya, hogy a felperes maga készíttessen fordítást a bíróság határozatairól.

Az ítélet tábla a kifejtett okokra tekintettel az 1952. évi Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta az elsőfokú ítéletet.

A felperes a fellebbezési eljárásban is pervesztes lett, ezért az 1952. évi Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes tárgyaláson történő megjelenésével felmerült 15 000 Ft összegű útiköltségét.

A felperes költségmentessége folytán meg nem fizetett fellebbezési illetéket a Kmr. 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Debrecen, 2018. május 31.

Dr. Bakó Pál s.k. a tanács elnöke, Dr. Árok Krisztián s.k. előadó bíró, Dr. Csiki Péter s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő